

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 14.07.1999
KOM(1999) 363 endelig udg.

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET**

FISKERIFORVALTNING OG NATURBESKYTTELSE I HAVMILJØET

INDHOLDSFORTEGNELSE

RESUMÉ

1. INDLEDNING

2. SAMSPIL OG FØLGER

3. RETSFORSKRIFTER

4. INTERNATIONAL SAMMENHÆNG

4.1. Internationale konferencer

4.2. Internationale konventioner og aftaler

5. INTERNE MÅL

5.1. Formindskelse af fiskeritrykket

5.2. Naturbeskyttelse i havmiljøet

5.2.1. Forbedret selektivitet ved fiskeriets udøvelse

5.2.2. Beskyttelse af naturlige habitater eller habitater for arter af betydning for EU

5.2.3. Streng beskyttelse af marine dyrearter

5.2.4. Område- og tidsbestemte begrænsninger af fiskeriaktiviteterne
(beskyttede fiskerizoner)

5.3. Integreret forvaltning i kystområder

5.4. Styrkelse af indsatsen inden for erhvervsuddannelse, information og rådgivning

5.5. Bedre bidrag fra den videnskabelige forskning

6. EKSTERNE MÅL

7. KONKLUSIONER

BILAG

Bilag I: Ordforklaring: de vigtigste af de anvendte udtryk og begreber

Bilag II: Eksempler på fiskeriets direkte og indirekte indvirkning på de marine arter og habitater

Bilag III : Henvvisninger

RESUMÉ

I artikel 6 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab er fastsat som princip, at "miljøbeskyttelseskrav skal integreres i udformningen og gennemførelsen af Fællesskabets politikker og aktioner som nævnt i artikel 3, især med henblik på at fremme en bæredygtig udvikling". Samspillet mellem fiskeriet og de marine økosystemer skal fremover integreres i den fælles fiskeripolitik, og det skal bl.a. ske under samordning med naturbeskyttelsespolitikken.

Denne meddelelse indgår i en helhedsstrategi, der bedre skal integrere miljøhensyn i andre EU-politikker i tråd med Det Europæiske Råds retningslinjer. Den supplerer en række meddelelser og forslag, der i den seneste tid er blevet forelagt Rådet og Europa-Parlamentet, og drejer sig især om, hvorledes man kan begrænse fiskeriets, herunder akvakulturens, indvirkning på de marine økosystemer, og hvorledes man kan fremme ansvarlig handel.

Der er et mangfoldigt og varieret samspil mellem fiskeri- og akvakulturaktiviteterne på den ene side og de marine økosystemer på den anden. Der er ingen tvivl om, at sådanne aktiviteter kan have direkte eller indirekte indvirkning på den marine fauna og flora. På den anden side afhænger disse aktiviteter jo af kvaliteten og mængden af de marine ressourcer, som udgør denne fauna, og denne kvalitet og mængde afhænger igen af, i hvilken tilstand ressourcernes levemiljø er.

Forpligtelserne efter traktaten og EU's og medlemsstaternes internationale forpligtelser hviler især på principperne om en bæredygtig udvikling, et ansvarligt fiskeri, forsigtighed og forebyggelse. Det er i det lange løb umuligt at opretholde en økonomisk bæredygtig fiskeriaktivitet, uden at man følger en fornuftig forebyggende forvaltningsplan for beskyttelse af de udtømmelige ressourcer, som fiskeriet afhænger af. Overfiskning af en bestand medfører økonomisk nedgang i det pågældende fiskeri. Derfor vil det i det lange løb være til fordel for fiskeriet, at der træffes foranstaltninger, der kan begrænse og i sidste ende eliminere overfiskning, så der skabes en bæredygtig ligevægt mellem fiskeriaktiviteterne og de befiskede bestande. Sådanne foranstaltninger vil også være til fordel for de økosystemer, som de pågældende fiskebestande er en del af.

Endvidere skal der, som fastsat i 1992-rådsforordningen om en fællesskabsordning for fiskeri og akvakultur, ved udnyttelsen af de levende marine ressourcer tages hensyn til virkningerne for det marine økosystem. Det er derfor nødvendigt at tage hensyn til fiskeriaktiviteternes indvirkning, såvel den direkte som den indirekte, på de dele af økosystemet, der ikke har direkte kommerciel interesse for fiskeriet

Fiskeriforvaltningen og naturbeskyttelsen i havmiljøet har samme sigte, navnlig at de marine økosystemer bevares, ved at man fremmer en ansvarlig udnyttelse af de levende marine ressourcer som led i en bæredygtig udvikling, og derfor er der behov for bedre koordinering af og større sammenhæng mellem fiskeriforvaltningen og naturbeskyttelsen i havmiljøet.

For at tilskynde til at de vigtigste principper i fiskeriforvaltningen og naturbeskyttelsen i havmiljøet bliver gennemført, opstilles der i denne meddelelse en række prioriteter og gennemførelsesforanstaltninger, der er komplementære og endog synergistiske. Meddelelsen kommer dog ikke ind på alle aspekter af den fælles fiskeripolitik eller naturbeskyttelsespolitikken. Formålet med meddelelsen er heller ikke at afstikke retningslinjer for en kommende reform af den fælles fiskeripolitik, der forventes gennemført i 2002. Blandt de foranstaltninger, der skal bidrage til bevarelse af

fiskebestandene og dermed til at opnå en bæredygtig udnyttelse af ressourcerne og beskytte naturen i havmiljøet, kan nævnes:

- formindskelse af fiskeritrykket til fordel for kommercielle fiskebestande og marine økosystemer gennem:
  - * begrænsning af adgangen til fiskerizoner, af fangstmængderne og af fiskeriaktiviteternes intensitet samt tilpasning af fangstkapaciteten til de disponible ressourcer
  - * fastlæggelse af forvaltningsmål på mellemlang sigt
- forbedrede foranstaltninger til naturbeskyttelse i havmiljøet, herunder:
  - * forbedret selektivitet ved fiskeriaktiviteternes udøvelse og skærpet kontrol med, at selektivitetskravene overholdes
  - * beskyttelse af naturlige habitater eller habitater for arter af betydning for EU ved oprettelse af Natura 2000-nettet i kystområder
  - * beskyttelse af ikke-kommercielle marine arter
  - * etablering af beskyttede områder (tidsmæssigt og geografisk)
- integreret forvaltning i kystområderne ved:
  - * videreførelse af det allerede iværksatte demonstrationsprogram.
- forbedret uddannelse og oplysningsvirksomhed samt større gennemsigtighed:
  - * uddannelse af erhvervsdrivende i de berørte sektorer
  - * kommunikationsprojekter bestemt for den brede offentlighed
  - * inddragelse af erhvervsorganisationer og repræsentative miljøkredse, i rådgivningsproceduren
  - * information om og fremme af samarbejdet mellem forskere og mellem forskere og andre berørte parter
- forbedring af den videnskabelige forsknings bidrag til fiskeriforvaltningen og øget hensyntagen til fiskeriets biologiske indvirkning, herunder:
  - * finansiel støtte til tværfaglig forskning
  - * opstilling af prioriteter på grundlag af en bred debat

De samme prioriteter som dem, der er opstillet internt, bør også fremmes af EU i bilaterale og multilaterale forhandlinger om fiskeriforvaltning eller naturbeskyttelse i havmiljøet. Der er navnlig behov for at i videre omfang at integrere bæredygtig udnyttelse af de levende ressourcer og miljøhensyn i fiskeriaftaler med tredjelande. EU's og de enkelte medlemsstaters forpligtelser til at fremme ansvarligt fiskeri og bæredygtig udvikling kræver aktiv deltagelse i arbejdet i de forskellige regionale fiskerierorganisationer.

1. INDLEDNING

Fiskerisektoren har udviklet sig stærkt i anden halvdel af det tyvende århundrede, især fordi teknikken er blevet forbedret og udstyret moderniseret. I fiskeriet oplever man nu en stigende strukturel uligevægt mellem fangstkapaciteten og fiskeressourcernes biologiske potentiale, hvilket betyder, at ressourcerne overudnyttes, og at der opstår forandringer i de marine økosystemer.

Effektiv forvaltning er en forudsætning for, at fiskeriaktiviteterne er både økonomisk og økologisk bæredygtige. Overfiskningen, der fortsat er et alvorligt problem for EU's fiskeri, medfører et unødvendigt og alt for stort tryk på de marine økosystemer. Den formindskelse af bestandene, dette medfører, går ud over rentabiliteten i fiskeriet.

Overfiskningen er så voldsom, at det fra videnskabelig side anbefales, at udnyttelsesraterne hurtigt reduceres med indtil 40%. Dette er navnlig tilfældet for en række bestande, der er af vital betydning for EU's fiskeri, såsom torsk, kuller, kulmule, rødspætte og sild. I flere tilfælde menes det endog, at der ikke er tilstrækkeligt mange gydefisk til at sikre bestandene mod et biologisk sammenbrud. Således har der måttet træffes meget restriktive hasteforanstaltninger for nordsøsilde for at undgå en situation svarende til den, der i slutningen af 1970'erne gjorde det nødvendigt at indstille al sildefiskeri i fire år.

Det er mere end nogensinde påkrævet, at der sættes kraftigt ind. Det indebærer, at overkapaciteten, der er den væsentligste årsag til overfiskningen, skæres ned. Det er netop, hvad EU forsøger at opnå med den fjerde flerårige udviklingsplan, der blev vedtaget i april 1997, og som kommer til at bestemme, hvordan EU's fiskerflåder skal udvikle sig i de nærmeste år. Ved udarbejdelsen af forslag til den revision af rammeforordningen om den fælles fiskeripolitik, der forventes at finde sted i 2002, vil et af hovedformålene være at opnå fuld bæredygtighed med hensyn til kommercielt vigtige fiskebestande og fiskeri herefter og med hensyn til andre biota, der påvirkes af fiskeriaktiviteter. I det forberedende arbejde kommer der navnlig til at indgå en evaluering af den nuværende politik og en omfattende høring.

For at fiskeriet kan få en økologisk, økonomisk og socialt bæredygtig fremtid, må fiskeriforvaltningen ændres fra en strategi, der hovedsagelig bygger på en analyse af de enkelte bestandes tilstand, til en integreret strategi, hvor der tages hensyn til samspillet med de marine økosystemer. I de seneste år har repræsentanterne for EU-medlemsstaterne og en lang række tredjelande på de talrige internationale møder og konferencer om fiskeri eller havmiljø gentagne gange slået til lyd for et ansvarligt og bæredygtigt fiskeri.

Den fælles fiskeripolitik og EU's miljøpolitik har en lang række fælles interesseflader. Begge politikker går ind for, at der træffes foranstaltninger til at beskytte naturen og bevare de marine økosystemer, især gennem rationel forvaltning af disse ressourcer. Forbedring af havvandets kvalitet, også langs kysterne, er også et centralt punkt i disse mål, fordi mængden af, tilgængeligheden til og kvaliteten af de ressourcer, som fiskerisektoren er afhængig af, beror herpå.

Denne meddelelse indgår i en helhedsstrategi, som tilsigter større integration af miljøet i de andre EU-politikker, jf. det femte handlingsprogram på miljøområdet, herunder specielt, at kravene om miljøbeskyttelse integreres i den fælles fiskeripolitik. Den er for så vidt angår den fælles fiskeripolitik også det første skridt til opfølgning af Kommissionens meddelelse om Det Europæiske Fællesskabs biodiversitetsstrategi^{1)a)} og følger Det Europæiske Råds

---

1) For note a) til q) henvises til bilag III - REFERENCER - sidst i dokumentet.

retningslinjer for, hvordan miljøhensyn skal tilgodeses i EU-politikkerne. Det er dog ikke meningen med meddelelsen at give et fuldstændigt og meget detaljeret overblik over alle aspekter, der kunne tages op i denne forbindelse.

Den dækker naturbeskyttelse i havmiljøet, navnlig beskyttelse af arter og habitater, og foranstaltninger under den fælles fiskeripolitik, der skal munde ud i et bæredygtigt og ansvarligt fiskeri og gavne de marine økosystemer. Den supplerer rækken af allerede eksisterende dokumenter om emner, der vedrører samspillet mellem fiskeriaktiviteterne og havmiljøet, herunder:

- styring af akvakulturens indvirkning på miljøet^{b)}
- bidrag til ansvarlig handel, navnlig med fiskerivarer, til miljøbeskyttelse og dermed til naturbeskyttelse i havet^{c)}
- beskyttelse og forbedring af vandkvaliteten^{d)}, såvel i det åbne havn som langs kysterne, som fiskeressourcerne og fiskeriaktiviteterne afhænger af.

Meddelelsen starter med en redegørelse for samspillet mellem fiskeriaktiviteterne, de marine arter og de marine habitater, hvorefter den behandler retsgrundlaget for den fælles fiskeripolitik og for EU's naturbeskyttelsespolitik og ser på disse politikker i international sammenhæng. I meddelelsen slås der til lyd for forbedret samordning af og sammenhæng mellem fiskeriforvaltning og naturbeskyttelse i havmiljøet, ligesom det fastslås, hvilke betingelser og overordnede metoder der skal anvendes, for at dette mål kan nås både i og uden for EU.

2. SAMSPIL OG FØLGER

Samspillet mellem fiskeriaktiviteterne, herunder akvakultur, og de marine økosystemer er mangfoldigt og varieret²⁾; der kan skelnes mellem direkte og indirekte samspil.

Fiskeriets største direkte indvirkning på de marine økosystemer er fiskeridødeligheden, som reducerer de marine populationer og ændrer deres demografiske sammensætning, hvilket også gælder for de arter, der genudsættes^{e)}.

En række fangstmetoder kan ændre havbunden og have betydelig indvirkning på dens flora og fauna.

Endelig forstyrrer visse fiskeriaktiviteter de forskellige arter af havfugle, havkrybdyr og havpattedyr. Utilsigtet fangst kan udgøre en alvorlig trussel for truede arter.

Ovennævnte direkte virkninger afføder også en række indirekte virkninger, som kan give ændringer i økosystemernes strukturer, især ændringer i fødekæderne, eller endog udgøre en trussel mod alle populationers reproduktionsevne, såvel kommercielle som ikke-kommercielle (på grund af usædvanlig stor dødelighed eller voldsomme ændringer i miljøet).

Akvakultur kan også indvirke direkte på havmiljøet, idet den kan føre til ændring af havbunden eller habitaterne ved kysten, fordi der udledes affald (foderrester, medicinrester mv.), eller fordi der ligefrem kommer fremmede arter i miljøet. Akvakulturaktiviteter kan indirekte overføre sygdomme til vilde populationer eller endog påvirke sådanne populationers genetiske diversitet.

---

²⁾ Se bilag II for specifikke eksempler.

Det er ikke kun fiskeriet, som kan have negativ indvirkning på de marine økosystemer, for de også kan blive beskadiget af andre menneskeskabte aktiviteter såsom forurening med farlige og radioaktive stoffer, eutrofiering på grund af tilførsel af næringsstoffer og fysiske forstyrrelser som følge af opmudring og olieeftersforskning.

3. RETSFORSKRIFTER

Den fælles fiskeripolitik og miljøpolitikken bekender sig begge til principperne om bæredygtig udvikling, om rationel og ansvarlig forvaltning, og om forsigtighed og forebyggelse (jf. bilag I).

Blandt EF-traktatens mål kan nævnes harmonisk og afbalanceret økonomisk udvikling, bæredygtig og miljøvenlig vækst samt økonomisk og social samhørighed. I traktatens artikel 6 hedder det, at miljøbeskyttelseskrav skal integreres i udformningen og gennemførelsen af Fællesskabets politikker og aktioner. Den fælles fiskeripolitik har derfor en klar miljømæssig dimension, idet denne politik har ansvaret for at bevare og forvalte de levende marine ressourcer og for at følge fiskeriaktiviteternes indvirkning på de marine økosystemer i almindelighed^{d)}. Dette princip er indarbejdet i artikel 2 i forordning (EØF) nr. 3760/92^{e)}, som er grundforordningen om den fælles fiskeripolitik. Denne forordning skal fremme et bæredygtigt fiskeri og en rationel udnyttelse af fiskeressourcerne. For at forordningen kan iværksættes, må der udstedes gennemførelsesforordninger.

Nogle af traktatens mål på miljøområdet er at bevare, beskytte og forbedre miljøkvaliteten og at udnytte naturressourcerne forsigtigt og rationelt. EU's politik bygger primært på forsigtighedsprincippet og princippet om forebyggelse samt princippet om genoprettelse af miljøskader ved kilden. Ved udarbejdelsen af miljøpolitikken tages der hensyn til de eksisterende videnskabelige og tekniske data og de miljømæssige forhold i de forskellige områder i EU. Det femte handlingsprogram på miljøområdet bekræfter forpligtelsen til at integrere kravene om miljøbeskyttelse i de øvrige EU-politikker.

Der er to EU-direktiver, der specifikt vedrører naturbeskyttelse, herunder naturbeskyttelse i kystområder og i havmiljøet: direktiv 79/409/EØF om beskyttelse af vilde fugle ("fugledirektivet")^{h)} og direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter ("habitatdirektivet")ⁱ⁾. Bestemmelserne i de to direktiver skal sikre, at habitater eller arter af stor økologisk betydning genoprettes eller opretholdes i god stand, og at biodiversiteten opretholdes.

Selv om de to politikker om henholdsvis naturbeskyttelse i havmiljøet og bæredygtig forvaltning af fiskeriet bekender sig til de samme principper og har nogenlunde samme mål, gennemføres disse politikker fortsat alt for ofte parallelt og uafhængigt af hinanden. Der vil kunne opnås større effektivitet, hvis der skabes større sammenhæng mellem de trufne foranstaltninger.

4. INTERNATIONAL SAMMENHÆNG

4.1 Internationale konferencer

Det fremgår af sluterklæringerne fra de seneste internationale konferencer om fiskeri eller havmiljø, at der er enighed om at fremme et bæredygtigt fiskeri og beskytte havmiljøet. Denne enighed er udtrykt i konklusionerne fra såvel verdensomspændende konferencer som internationale konferencer af mindre geografisk rækkevidde.

Et godt eksempel på verdensomspændende fora er verdenskonferencen om miljø og udvikling (Rio de Janeiro, 1992: Agenda 21, kapitel 17) og opfølgningen heraf gennem De Forenede Nationers generalforsamlings særlige møde (UNGASS), der i juni 1997 bl.a. erklærede (stk. 36), at det er ubetinget nødvendigt, at regeringerne hurtigst muligt tager skridt til at komme overfiskning til livs og til at skære overskydende fiskerikapacitet væk.

Blandt de seneste regionale politiske fora kan nævnes midtvejsministerkonference i marts 1997 til opfølgning af Nordsøkonferencen, hvor der blev vedtaget en konkluderende politisk erklæring, der specifikt fokuserer på, at fiskeri- og miljøaspekter skal integreres ("Bergen-konklusionerne").

4.2. Internationale konventioner og aftaler

Hvad angår fiskeriforvaltning har EU godkendt en række internationale konventioner og aftaler, som indeholder en formel forpligtelse til at tage hensyn til samspillet mellem de levende marine ressourcer og de marine økosystemer og til fiskeriets biologiske indvirkning på de marine økosystemer. Tilsvarende har en række konventioner og internationale aftaler om miljøbeskyttelse, der allerede er indgået, eller som der forhandles om, til formål at beskytte marine arter og habitater mod menneskeskabte forstyrrelser, bl.a. forstyrrelser som følge af fiskeri og akvakultur. Blandt disse konventioner eller internationale aftaler er der nogle, der er af specifikke eller som kun dækker et vist geografiske område (fx Barcelona-konventionen og dens protokol om særligt beskyttede områderⁱ). Hvad angår det åbne hav, skal der for at de internationale forpligtelser, som EU har indgået, kan overholdes, handling til på verdensplan, regionalt plan eller delregionalt plan.

Selv om principperne og målene er de samme, så øger de mange internationale forpligtelser risikoen for, at der opstår divergens, som må undgås ved at sikre den fornødne sammenhæng med de relevante EU-politikker.

5. INTERNE MÅL

For at skabe større samordning af og sammenhæng mellem den fælles fiskeripolitik og naturbeskyttelsespolitikken må der vedtages en strategi, hvori man integrerer en række konkrete sektorforanstaltninger.

5.1. Formindskelse af fiskeritrykket

For at nå de mål, traktaten opstiller, må den fælles fiskeripolitik sikre større ligevægt mellem de disponible ressourcer og fiskerikapaciteten. Om en sådan ligevægt kan skabes afhænger helt og holdent af, om fiskeritrykket formindskes. Den eneste måde, man kan opnå en sådan formindskelse på, er ved at foretage en samlet nedskæring af antallet af fartøjer og disses aktivitetsniveau (fx beregnet i antal dage, hvor fartøjerne fisker eller befinder i et givet område) og effektivitet (der kan variere efter fartøjernes størrelse, maskineffekt eller udstyr).

Formindskelsen vil medvirke til at beskytte de marine økosystemer som helhed, da den ikke kun bliver til fordel for de kommercielle arter, men også for de arter, der fanges sammen med målarterne, navnlig dem, der sædvanligvis genudsættes, fordi de er vanskelige at afsætte. Den vil også være til fordel for habitaterne og havbundens flora og fauna, fordi

der bliver færre træk, hvilket igen reducerer de trukne fiskeredskabers mekaniske virkninger på havbunden.

Når man anvender forsigtighedsprincippet ved kontrol med og, om nødvendigt, begrænsning af fiskeridødeligheden, må man også tage hensyn til den usikkerhed, der er forbundet med vurderingen af bestandene og de befiskede populationers dynamik, navnlig hvad angår rekrutteringsudsving (antal ungfisk, der bliver sårbare over for fiskeriedskaberne hvert år) eller usikkerheder i forbindelse med den naturlige dødelighed.

Den igangværende gennemførelse af de gældende betingelser i den fælles fiskeripolitik, betyder, at Kommissionen:

- **fortsætter sin indsats for at føre kontrol med og i fornødent omfang at formindske fiskeritrykket** ved at fremsætte forslag om begrænsning af fangstmængderne, fiskeriaktiviteterne og adgangen til fiskerizonerne samt om tilpasning af fiskerikapaciteten til de disponible ressourcer. Man må naturligvis give nedfiskede bestande højeste prioritet.
- for alle kommercielt vigtige bestande, herunder bestandene nævnt i "Bergenkonklusionerne", og for andre biota, der påvirkes af fiskeriaktiviteter, **tilstræber at vedtage en forsigtighedsstrategi** ved at indføre relevante bestandsindikatorer og/eller begrænsning af fiskeritrykket.

Det vigtigste bevarelsesmål i den fælles fiskeripolitik er at finde frem til og opretholde et passende fiskeritryk både på kommercielt udnyttede fiskebestande og på andre biota. For at nå dette mål er det nødvendigt at tage diverse forvaltningsforanstaltninger op til fornyet overvejelse og i givet fald at forbedre dem. Som anført i indledningen er det ikke formålet med denne meddelelse at behandle alle tænkelige aspekter af den fælles fiskeripolitik til bunds, idet en række aspekter allerede er ved at blive undersøgt, mens andre mere passende vil kunne behandles i forbindelse med reformen af den fælles fiskeripolitik i 2002.

5.2. Naturbeskyttelse i havmiljøet

For fuldstændigt at kunne integrere målet om at beskytte alle dele af de marine økosystemer må man i forvaltningen af de naturressourcer i de marine økosystemer, der er af interesse for fiskeriet, også tage hensyn til behovet for at bevare de biologiske elementer, der ikke har fiskerimæssig og/eller kommerciel betydning.

Hvis et økosystem i et område har behov for at blive beskyttet mod visse fiskeriaktiviteters indvirkning, kan habitaterne og arterne i et sådant område beskyttes bl.a. ved, at der træffes passende tekniske foranstaltninger til at forbedre selektiviteten ved fiskeriets udøvelse, eller ved, at der indføres område- eller tidsbestemte begrænsninger for de pågældende fiskeriaktiviteter.

5.2.1. Forbedret selektivitet ved fiskeriets udøvelse

Man kan reducere fangsterne af ungfisk, krebsdyr og bløddyr eller fangsterne af ikke-kommercielle arter, der kræver yderligere beskyttelse, ved at træffe nye tekniske foranstaltninger eller ved at revidere de eksisterende. En sådan forbedring af fiskerimetodernes selektivitet kan også fremmes ved diverse incitament, herunder økonomiske. Den reviderede forordning om tekniske foranstaltninger^{k)}, som Rådet udstedte i marts 1998, er et stort skridt i retning af bedre beskyttelse af ungfisk. Det verdensomspændende forbud (undtagen for Østersøen) mod anvendelse af drivgarn, som

Rådet vedtog i juni 1998¹⁾, og som træder fuldt i kraft fra den 1. januar 2002, vil få meget stor positiv betydning for bevarelsen af mindre hvaler og visse fiskearter, herunder hajer.

- På grundlag af de foreliggende oplysninger **vil Kommissionen fortsætte med at foreslå foranstaltninger til forbedring af fiskeredskabernes selektivitet og med at forbedre kontrol- og gennemførelsesmetoderne**. Sigtet med bestemmelserne er fortsat at begrænse fangsterne af ungfisk og at minimisere utilsigtet bifangst og/eller beskadigelse af særligt truede fiskearter, havpattedyr, havfugle og havkrybdyr.

5.2.2. Beskyttelse af naturlige habitater eller habitater for arter af betydning for EU

Som led i gennemførelsen af habitatdirektivet skal medlemsstaterne udpege særlige bevaringsområder for at oprette et sammenhængende europæisk økologisk net, benævnt Natura 2000. De skal træffe passende foranstaltninger til at undgå, at de naturlige habitater eller habitaterne for arter af betydning for EU forringes, og til at undgå, at de arter, som der er udpeget særlige bevaringsområder for, forstyrres.

Habitatdirektivets bestemmelser gælder automatisk for marine habitater og marine arter i territorialfarvande (maks. 12 sømil). Hvis en medlemsstat udøver sine suverænighedsrettigheder i den eksklusive økonomiske zone på 200 sømil (fx giver tilladelse til at drive en boreplatform), betragter den sig som berettiget til at håndhæve nationale bestemmelser i dette område, og derfor er Kommissionens holdning i dette tilfælde, at habitatdirektivet også gælder, da EU-bestemmelserne er en integrerende del af den nationale lovgivning.

Etableringen af Natura 2000-nettet i havområder er ikke uforenelig med, at der opretholdes bæredygtige fiskeri- og akvakulturaktiviteter i de udpegede områder. Dog må de forstyrrelser, som sådanne aktiviteter giver, ikke fremkalde virkninger, som strider mod direktivets bevaringsmål for habitaterne.

Der er opstillet et detaljeret arbejdsprogram og en nøjagtig tidsplan for Natura 2000-nettets etablering. Medlemsstaterne skal navnlig udpege særlige bevaringsområder og træffe de fornødne bevaringsforanstaltninger, herunder om nødvendigt relevante forvaltningsplaner for områderne, senest i juni 2004³⁾. I denne forbindelse skal myndighederne overveje, hvilke aktiviteter, herunder fiskeriaktiviteter, der bør justeres for at skade de naturlige habitater og bevaringstilstanden for arter af betydning for EU mindst muligt.

- **Kommissionen sørger for, at de gældende bestemmelser nu også anvendes korrekt**. Den skal således sørge for, at **etableringen af Natura 2000-nettet** omfatter de kyst- og havområder, der er anført på listerne over habitater og arter i det habitatdirektiv.
- På **mellemlang sigt** agter Kommissionen at foretage en revision af bilagene til habitatdirektivet, når de eksisterende bestemmelser i habitatdirektivet reelt er blevet anvendt og deres virkning med hensyn navnlig til at beskytte de marine arter og

---

³⁾ Det uheld, olietankskibet "Sea Empress" blev udsat for ved den walisiske kyst i februar 1996, og som indtraf i nærheden af områder af stor økologisk betydning, har demonstreret behovet for, at der i forbindelse med udpegningen af særlige bevaringsområder også træffes forvaltningsforanstaltninger. Disse foranstaltninger, som skal træffes som led i Natura 2000-nettet, tager navnlig hensyn til konklusionerne fra det fælles rådsmøde (transport og miljø) den 25. januar 1993 om havområdenes sårbarhed over for ulykker, der indtræffer for fartøjer, som transporterer brændstof eller farlige stoffer (erklæring fra EU-kommissær Franz Fischler på Europa-Parlamentets session den 15.3.1996; mundtlige forespørgsler og forhandling, punkt 10: Katastrofer til søs - "Sea Empress" - P&I-klubber).

habitater, der allerede er opført i direktivets bilag, er blevet evalueret. I perioden forud for en sådan revision vil man fremme forskning, der kan øge kendskabet til havmiljøet og indsamle erfaringer fra projekter til forvaltning af marine bevaringsområder.

5.2.3. Streng beskyttelse af marine dyrearter

Habitatdirektivet forpligter medlemsstaterne til at træffe de fornødne foranstaltninger til at oprette en ordning med streng beskyttelse af visse marine dyrearter i deres naturlige udbredelsesområde. Dette indebærer navnlig, at medlemsstaterne må oprette et system til overvågning af utilsigtet bifangst og drab af sådanne arter (fx munkesæl, havskildpadder eller hvaler), og at de må træffe yderligere forsknings- og beskyttelsesforanstaltninger i det omfang, det er nødvendigt for at sikre, at utilsigtet bifangst og drab ikke har nogen negativ indvirkning af betydning på de fangede arter. EU har allerede medfinansieret en lang række bifangstovervågningsordninger, navnlig under fiskeriforskningsprogrammerne (AIR- og FAIR-projekter).

- **Kommissionen vil nøje overvåge medlemsstaternes gennemførelse af denne foranstaltning**, især når de har udarbejdet deres første rapport om gennemførelsen af habitatdirektivet, som efter planen skal foreligge i år 2000.

5.2.4. Område- og tidsbestemte begrænsninger af fiskeriaktiviteter (beskyttede fiskerizoner)

En beskyttet fiskerizone⁴⁾ er et afgrænset område, hvor der anvendes særlige foranstaltninger, der afviger fra og generelt er mere bindende end dem, der gælder for hele det forvaltningsområde, som den beskyttede fiskerizone udgør en del af^{m)}. Restriktionerne kan gælde perioder af året, redskaber, fartøjer, fangstsammensætning eller en kombination af disse aspekter.

- **Kommissionen planlægger område- og tidsbestemte begrænsninger, der skal formindske visse fiskeriers eller akvakulturaktiviteters indvirkning på de marine økosystemer** såsom:
  - direkte dødelighed i konsumfiskebestande (fx områder, hvor der er en stor koncentration af kønsmodne fisk under gydningen eller en høj andel af ungfisk, krebsdyr og bløddyr), hvorved man øger mulighederne for for sådanne arter at genopbygge eller bevare gydebestandens biomasse, eller
  - direkte dødelighed i fiskebestande såsom tobis, der først og fremmest anvendes til fremstilling af fiskemel og fiskeolie, for at lade større mængder føde være tilbage i havet til arter, der er senere i fødekæden såsom fisk, fugle eller havpattedyr, eller
  - direkte indvirkning (fangster, beskadigelser, forstyrrelser osv.) på diverse arter, navnlig pattedyr, fugle, krybdyr og benthiske organismer.

Sådanne tids- og områdebestemte begrænsninger og de områder, der udpeges og forvaltes under Natura 2000-nettet, kan have yderligere gunstig indvirkning på de marine økosystemer.

- **Det kan overvejes at træffe foranstaltninger til forbedring af selektiviteten eller til oprettelse af beskyttede fiskerizoner** som en sikkerhedsforanstaltning; foranstaltningerne skal træffes i forebyggende øjemed, når det kan godtgøres, at det

⁴⁾ I sin 22. rapport af 3.12.1992 [dok. SEK(92) 2347] opregner Den Videnskabelige og Tekniske Komité for Fiskeri omkring tyve midlertidigt beskyttede fiskerizoner (som blev fornyet ved TAC- og kvoteforordningen) eller permanent beskyttede fiskerizoner (oprettet ved forordning (EF) nr. 894/97) i EU-farvande.

kan få alvorlige eller endog uoprettelige følger for de marine økosystemer, hvis der ikke gennemføres sådanne foranstaltninger. Foranstaltningerne ændres på baggrund af periodiske evalueringer. Til gengæld kan der eventuelt vedtages midlertidige undtagelser fra de bindende foranstaltninger, som er indført i forebyggende øjemed, hvis nye videnskabelige oplysninger viser, at sådanne undtagelser ikke vil få nogen større indvirkning.

5.3 Integreret forvaltning i kystområder

Kystfiskeriets særlige rolle i kystområderne. Kystfiskeriet er, hvis det forvaltes ordentligt, en bæredygtig aktivitet, der anvender fornyelige ressourcer til at opretholde det sociale og kulturelle net, til at bidrage til den lokale økonomi og til at tiltrække kulturel turisme, uden at det har nogen miljømæssigt negativ indvirkning af betydning. Udnyttelsen af de marine ressourcer volder en række problemer, både i samkvemmet mellem forskellige erhverv eller forskellige samfund og med hensyn til rationel forvaltning. Samkvemsproblemerne fører undertiden til konfliktsituationer, som er vanskelige at håndtere for de lokale myndigheder. Problemerne med rationel forvaltning er ikke kun begrænset til de vanskeligheder, der er forbundet med at forvalte en ressource, som tilhører alle, men omfatter også de vanskeligheder, der følger af, at man skal nå så umiddelbart uforenelige mål som på den ene side at opretholde beskæftigelsen og producentindkomsterne og på den anden side at opretholde bestandene. Endelig kan havbrug have betydelig indvirkning på beskyttede kystfarvande, hvor denne aktivitet netop er meget gængs. Derfor skal der en særlig integreret forvaltning til i kystområderne.

I 1996 iværksatte Kommissionen et demonstrationsprogram vedrørende integreret forvaltning i kystområderⁿ). Med dette program, der forvaltes i fællesskab af Kommissionens tjenestegrene med ansvar for henholdsvis miljø, regionalpolitik og fiskeri (og med bidrag fra den tjenestegren, der er ansvarlig for forskning, og fra Det Fælles Forskningscenter), ønsker man at indsamle erfaringer fra 35 pilotprojekter, der repræsenterer de forskelligartede forhold langs EU's kyster.

- Den endelige rapport om programmet (i form af en meddelelse fra Kommissionen, der skal foreligge i begyndelsen af år 2000) kommer til at indeholde henstillinger om den fremtidige indsats og skitserer, hvilke foranstaltninger der er nødvendige for at fremme en bæredygtig udvikling i kystområderne, herunder et bæredygtigt og ansvarligt fiskeri. De foreløbige resultater viser, hvor vigtigt det er, at administrationerne i de forskellige sektorer (herunder inden for fiskeriet) samarbejder om at finde løsninger, der på samme tid opfylder samfundets indbyrdes afhængige mål om miljøbeskyttelse, velstand og opretholdelse af social- og kulturavl. For at nå frem til løsninger, der kan gennemføres, er det også af afgørende betydning, at alle interesserede og berørte personer medvirker fuldt ud, og at de er tilstrækkeligt informeret.

5.4 Styrkelse af indsatsen inden for erhvervsuddannelse, information og rådgivning

Det er ikke tilstrækkeligt, at de besluttende instanser får forelagt videnskabelige oplysninger om fiskeriaktiviteternes indvirkning på de marine økosystemer, hvis man ikke samtidig sørger for den fornødne gennemsigtighed for erhvervs- og miljøorganisationerne, så disse kan tilslutte sig rationelle politiske beslutninger.

Hvis der ikke foreligger tilstrækkelig information om fiskeriets indvirkning på de marine økosystemer, er det nemlig vanskeligt at finde realistiske løsninger, at tilgodese de berørte parter legitime interesser eller at lave kompromiser, samtidig med at man tager hensyn til de retlige, økonomiske eller sociale begrænsninger, der er pålagt de instanser, som skal træffe de politiske valg. En sådan informationsmangel tilslører også interessekonflikterne mellem visse erhvervsgrupper inden for fiskeriet.

Der er ingen gennemsigtighed, hvis ikke man i let forståelig form udsender relevante videnskabelige oplysninger til de rådgivende organer, som er med til at udforme de berørte politikker. I dette øjemed agter Kommissionen på kort eller mellemlang sigt:

- **at arbejde for en forbedring af uddannelsen af de berørte erhvervsfolk.** Det må antages, at disse bedst kan forstå betydningen af, at de marine økosystemer beskyttes, så de tilpasser deres erhvervspraksis, når det er nødvendigt. De har endvidere en vigtig rolle at spille i overvågningen af havmiljøets kvalitet
- **at styrke sin informationspolitik** om fiskeriets og akvakulturens biologiske indvirkning på de marine økosystemer og om fiskeriforvaltningens bidrag til at begrænse denne indvirkning. Der vil endvidere blive udarbejdet informationsmateriale, så offentligheden kan forstå, hvad det er for nogle socioøkonomiske og politiske interesser, der er forbundet med beskyttelsen af de marine økosystemer. Kommissionen vil specielt lette adgangen for de instanser, der beskæftiger sig med miljøbeskyttelse, til de videnskabelige konklusioner, som danner grundlag for Kommissionens forslag om fastlæggelse af de samlede tilladte fangstmængder
- **at inddrage erhvervsorganisationer og repræsentative miljøkredse i de høringsprocedurer,** der er planlagt med henblik på at udforme foranstaltninger til forvaltning af havmiljøet. Til illustration heraf blev der i 1998 nedsat en kontaktgruppe for at udvide og lette informationsudvekslingen mellem Kommissionen og ikke-statslige miljø- og udviklingsorganisationer
- **at iværksætte en række projekter med henblik på bedre at informere specialisterne** inden for fiskeri og marin økologi om de budgetmidler, der er til rådighed, at overbevise dem om, at det er nødvendigt med tværfagligt samarbejde, og at i højere grad at lade dem deltage i det videnskabelige arbejde. Sådant informations- og motiveringsarbejde skal også udføres af de relevante nationale myndigheder.

Der planlægges en gradvis udbygning af hele denne indsats, navnlig uddannelsen af erhvervsdrivende, herunder uddannelse af undervisere.

5.5. Bedre bidrag fra den videnskabelige forskning

De besluttende instanser må råde over præcise og objektive oplysninger om fiskeriets biologiske indvirkning på de marine økosystemer. Disse oplysninger (biologiske, økologiske eller socioøkonomiske) vil give dem mulighed for at vurdere og sammenligne omkostninger og fordele ved alternative løsninger.

For at styrke den relevante forskning har EU afsat betydelige budgetbevillinger til:

- evaluering af samspillet mellem fiskeri, akvakultur og miljø, som medtaget af EU blandt målene for det femte rammeprogram, navnlig første temaprogram "Livskvalitet og forvaltning af bioressourcer"
- videnskabelige og tekniske undersøgelser samt foranstaltninger til fordel for miljøet under specifikke programmer (videnskabelige og tekniske undersøgelser inden for fiskeriet mv.).

På kort sigt vil de videnskabelige oplysninger om fiskeriets biologiske indvirkning i mange tilfælde være utilstrækkelige^{o)}. På denne baggrund er det fuldt berettiget at gennemføre forsigtighedsprincippet, som det gør det påkrævet, at Kommissionen fremover forelægger Rådet forslag til retsfor skrifter; retsfor skrifterne kan:

- enten være justeringsforanstaltninger på lang sigt
- eller være forebyggende foranstaltninger efter forsigtighedsprincippet, når indvirkningen ikke kan kvantificeres præcist, eller når det ikke er videnskabeligt muligt at fastslå, hvilken årsagssammenhæng der er mellem indvirkningen og de fiskeriaktiviteter, som er den sandsynlige årsag til indvirkningen. Der må foretages en revision eller justering af foranstaltningerne i lyset af nye videnskabelige oplysninger.

På lang sigt har Kommissionen allerede anbefalet en strategi^{p)} for, hvorledes den relevante forskning kan styrkes, og hvorledes forskningsresultaterne kan anvendes inden for den fælles fiskeripolitik og politikken for naturbeskyttelsen i havmiljøet. Kommissionens tjenestegrene er i samarbejde med de kompetente videnskabelige organer, navnlig Det Internationale Havundersøgelseråd (ICES) for øjeblikket ved at se på, hvad dette vil koste.

For at forbedre den videnskabelige forsknings bidrag til forvaltning af et bæredygtigt fiskeri og til naturbeskyttelse i havmiljøet vil Kommissionen navnlig gøre følgende:

- **Den vil forstætte sine bestræbelser for at fremme forskningen**, så det bliver lettere at forstå samspillet mellem fiskeri og havmiljø. I sådan forskning fokuserer man ikke kun på tekniske aspekter, men også på at udarbejde en økosystemstrategi. Økosystemstrategien er et ledende princip, der blev opnået enighed om under konventionen om den biologiske mangfoldighed, men det kræver endnu meget arbejde, før dette princip kan gennemføres via forvaltningsforanstaltninger.
- På grund af budgetbegrænsningerne, skal der **laves en vis prioritering** inden for forskningen vedrørende samspillet mellem udnyttelsen af de levende marine ressourcer og miljøet. Denne prioritering er et politisk valg, og Kommissionen vil tilskynde til en bred debat herom.

6. EKSTERNE MÅL

En bedre samordning og sammenkædning af den fælles fiskeripolitik og naturbeskyttelsespolitikken vil også gavne EU-strategien for på internationale plan at fremme en bæredygtig udvikling, et ansvarligt fiskeri og bevarelse af biodiversiteten. **Den samme prioritering, som gælder internt, skal også gælde i de bilaterale og multilaterale forhandlinger** om fiskeriaktiviteter, navnlig når der udarbejdes bilaterale fiskeriaftaler eller sådanne aftaler fornys, eller som led i internationale aktiviteter, der først og fremmest vedrører naturbeskyttelse i havmiljøet.

Dette kræver, at **EU forpligter sig til at gøre en effektiv indsats på internationalt plan** for at bevare de levende marine ressourcer og integrere alle miljøaspekter i forvaltningen af disse ressourcers udnyttelse, navnlig med hensyn til:

- gennemførelse og overvågning af allerede vedtagne foranstaltninger (FN's havretskonvention, aftalen om bevarelse af fælles bestande og stærkt vandrende arter og adfærdskodeks for ansvarligt fiskeri)
- opfølgning af konferencen om bæredygtig udvikling og den relevante UNGASS og ydelse af et effektivt bidrag hertil
- EU's deltagelse i forhandlinger om fremme af ansvarlig handel med fiskerivarer, jf. henstillingerne i meddelelsen om markedsudsigterne for fiskerivarer⁹⁾.
- arbejdet i forbindelse med konferencerne mellem parterne i den internationale konvention om biologisk mangfoldighed (navnlig principperne og andre retningslinjer, der udarbejdes under økosystemstrategien) eller andre konventioner, der bidrager til dens generelle mål ved at behandle mere specifikke spørgsmål (fx CITES og Bonn-konventionen).

Ligeledes **bør samordningen og sammenhængen forbedres for internationale aktiviteter på regionalt plan** til forvaltning af fiskeriet og til beskyttelse af havmiljøet. Samordnings- og integrationsbestræbelserne bør intensiveres på alle niveauer såvel i EU som mellem de relevante myndigheder i medlemsstaterne. Dette gælder navnlig:

- arbejdet under og udarbejdelsen af internationale konventioner om miljøbeskyttelse i havet eller om naturbeskyttelse, som i nogen grad kan have betydning for fiskeripolitikken (aftaler om beskyttelse af hvaler, Bern-konventionen, Barcelona-konventionen, Helsinki-konventionen osv.)
- EU's rolle i og bidrag til fiskeriaftaler og regionale fiskeriorganisationer.

På baggrund af Rådets konklusioner af 30. oktober 1997, der understreger samhørigheden mellem den fælles fiskeripolitik og udviklingspolitikken, har Kommissionen arbejdet på at foretage en fuldstændig vurdering af sin politik med hensyn til fiskeriaftaler. Dette arbejde vil omfatte alle relevante spørgsmål i forbindelse med sådanne instrumenter (herunder beskyttelse af fiskebestande, miljøaspekter, socioøkonomiske aspekter og udviklingsaspekter). Kommissionen agter på grundlag af resultaterne af denne undersøgelse og en bred debat med de interesserede parter i fornødent omfang at justere sin politik med hensyn til bilaterale fiskeriaftaler og at bestræbe sig for at finde reelt integrerede løsninger, der på én og samme tid tager højde for de mange og forskelligartede samfundsmæssige aspekter, herunder socioøkonomiske aspekter og udviklings- og miljøaspekter, navnlig behovet for at beskytte naturen i havmiljøet.

Desuden vil Kommissionen forelægge Rådet og Europa-Parlamentet en meddelelse om EU's deltagelse i arbejdet i de regionale fiskeriorganisationer med henblik på:

- at understrege EU's rolle og deltagelse i en bæredygtig forvaltning af ressourcerne i det åbne hav og af stærkt vandrende arter og fælles bestande, idet denne rolle først og fremmest går via aktiv og effektiv deltagelse i arbejdet i regionale fiskeriorganisationer
- at insistere på, at give Kommissionen skal have mulighed for at spille den rolle, som tilkommer den på den internationale scene, navnlig med hensyn til bæredygtig forvaltning af fiskeressourcerne.

7. KONKLUSIONER

Fiskeriaktiviteterne er snævert forbundet med de marine økosystemer: fiskes der for intenst, eller er fiskeriet dårligt afpasset efter de foreliggende betingelser, kan det i alvorlig grad forringe disse økosystemer og ødelægge den biologiske ligevægt. Desuden kan en menneskeskabt forringelse af de marine økosystemer, der skyldes andre faktorer end fiskeri, gå ud over bevarelsen af de befiskede ressourcer. Behovet for at integrere miljøaspekter og forvalte udnyttelsen af de levende marine ressourcer på en bæredygtig måde indgår allerede i målene for den fælles fiskeripolitik. Dette mål er dog endnu ikke nået helt, hverken med hensyn til kommercielle fiskebestandes bæredygtighed eller med hensyn til begrænsning af den negative indvirkning på de marine habitater eller arter, der ikke er af direkte interesse for fiskeriet. Det er heller ikke endnu lykkedes EU fuldt ud at begrænse eller fjerne den skadelige indvirkning, som skyldes andre menneskeskabte aktiviteter end fiskeri. Det er til gavn for fiskeripolitikken og naturbeskyttelsespolitikken, at der træffes supplerende foranstaltninger, som er fælles for de to områder.

For at kunne nå de mål, der er opstillet for fiskeriforvaltning og naturbeskyttelse, må der etableres et snævrere samarbejde mellem alle aktører, ligesom disse aktører må gøres mere bevidste om situationen, og dette kræver en effektiv samordning på alle niveauer.

For at kunne træffe politiske beslutninger må man have godt kendskab til miljøet og til, hvilken indvirkning de eksisterende eller påtænkte foranstaltninger har eller kan få. Ikke blot må indsamlingen og behandlingen af data gøres bedre, men der må også tages større hensyn hertil, især blandt beslutningstagere og i samfunds- og erhvervskredse. Det er denne viden, som skal danne grundlag for videreførelse af en politik, der skal reducere fiskeritrykket gennem justering af flådekapaciteten og forbedring af fiskeriteknikkernes selektivitet, og som skal bevare den marine biodiversitet ved at tage hensyn til fiskeriaktiviteternes indvirkning på de marine arter og habitater, og navnlig dem, der er af betydning for EU.

Naturbeskyttelsesmulighederne skal forbedres og udvides, bl.a. ved i højere grad at integrere naturbeskyttelse i fiskeriforvaltningsforanstaltninger.

I skema I gives der en kort beskrivelse af visse mål og foranstaltninger til gennemførelse af princippet om bæredygtig udnyttelse af de levende marine ressourcer og princippet om integration af naturbeskyttelsesmål.

SKEMA I: Mål og foranstaltninger

MÅL	Foranstaltninger
Formindskelse af fiskeritrykket	Videreførelse af bestræbelserne for at begrænse fiskeriaktiviteten og -kapaciteten for at begrænse indvirkningen på marine biota og habitater Fastlæggelse af forvaltningsmål på mellemlang sigt
Naturbeskyttelse	Forbedring af selektiviteten ved fiskeriaktiviteternes udøvelse Oprettelse af Natura 2000-nettet, navnlig i kystområder indtil 2004, herunder de fornødne fiskeriforvaltningsforanstaltninger i tråd med bevaringsmålene På mellemlang sigt evaluering af, hvor effektivt det er til at beskytte naturen i havmiljøet, og fremlæggelse af forslag til revision af bilagene til habitatdirektivet Tids- og områdebestemte begrænsninger, som skal reducere virkningerne af bestemte fiskeriaktiviteters indvirkning på de marine økosystemer
Integreret forvaltning i kystområder	Videreførelse af demonstrationsprogrammet indtil år 2000
Uddannelse, information og rådgivning	Fremme af uddannelse af de berørte erhvervsdrivende Styrkelse af kommunikationspolitikken over for den brede offentlighed Inddragelse af erhvervsorganisationer og repræsentative miljøkredse i rådgivningsproceduren Styrkelse af forskerdeltagelse og -samordning
Bedre bidrag fra den videnskabelige forskning	Videreførelse af støtten til forskningen i samspillet mellem fiskeri og havmiljø Prioritering på grundlag af en bred drøftelse, herunder prioritering inden for en økosystemstrategi
Internationale mål	Anvendelse af samme prioritering som den interne i bilaterale og multilaterale forhandlinger om fiskeriforvaltning eller naturbeskyttelse i havmiljøet Forpligtelse fra EU's side til på internationalt plan at gøre en effektiv indsats for at fremme en bæredygtig udvikling, ansvarligt fiskeri, naturbeskyttelse i havmiljøet og forbedret samordning og sammenhæng på verdensplan og regionalt plan

DE VIGTIGSTE AF DE ANVENDTE UDTRYK OG BEGREBER

Biodiversitet/biologisk mangfoldighed: Mangfoldigheden af levende organismer fra alle kilder, herunder bl.a. terrestriske, marine og andre akvatiske økosystemer og de økologiske strukturer, de indgår i; dette omfatter mangfoldighed inden for de enkelte arter og mellem arterne samt økosystemernes mangfoldighed (konventionen om den biologiske mangfoldighed).

Havhabitat: Havområde, der er kendetegnet ved særlige geografiske, abiotiske og biotiske træk ("havbund").

Fiskeriforvaltning: Integreret proces med indsamling af oplysninger, analyse, planlægning, beslutningstagning, fordeling af ressourcer samt udarbejdelse og anvendelse af fiskeriforordninger, der regulerer de aktuelle og de fremtidig fiskeriaktiviteter, især for at sikre, at ressourcerne forbliver produktive.

Rationel forvaltning: Det princip, at enhver forvaltningsforanstaltning skal være baseret på de bedste foreliggende videnskabelige oplysninger og på en analyse heraf foretaget af et uafhængigt videnskabeligt organ.

Bæredygtig udvikling: En udvikling, der for alle relevante sektorpolitikker, såvel nationalt som internationalt, indregner den økonomiske væksts indvirkning på miljøet, og hvor sigtet er ligeligt at tilfredsstille de nuværende og de kommende generationers behov, navnlig ved at miljøressourcerne tilkendes en værdi, så de økonomiske aktiviteter indvirkning på miljøet kan identificeres og evalueres.

Ansvarligt fiskeri: Fiskeri, hvor hensynet til økosystemer og biodiversitet kombineres med forbrugerønsker og fiskeriinteresser.

Forebyggende indsats: Korrigerende foranstaltning, der må vedtages for at undgå, at der opstår en virkning, som kan få alvorlige og uoprettelige følger, hvis der ikke gribes ind.

EKSEMPLER PÅ FISKERIETS DIREKTE OG INDIREKTE INDVIRKNING PÅ DE MARINE ARTER OG HABITATER

Generelt fiskes der målrettet efter én eller flere arter eller en gruppe af arter. Dødelighedens hovedindvirkning på målarterne er, at gennemsnitsalderen og -størrelsen af fiskene i bestanden formindskes, og dermed reduceres bestandens samlede biomasse, især gydebestandens biomasse. De fleste fiskearter producerer mange æg og kan tåle, at biomassen af gydemodne fisk reduceres ganske betydeligt. I nogle tilfælde er fiskeridødeligheden dog så stor, at gydebestanden formindskes så meget, at produktionen af æg ikke er tilstrækkelig til at sikre den senere rekruttering. En sådan overfiskning af de bestande, der skal forny populationerne, kaldes "recruitment overfishing". I alvorligste fald kan dette medføre, at bestanden og fiskeriet bryder sammen. Det skete for silde- og makrelbestanden i Nordsøen nogle årtier tilbage; sidstnævnte bestand har i over tyve år i øvrigt ikke vist tegn på gendannelse.

Populationerne af fisk, der ikke er målarter, søfugle, havpattedyr og bundlevende hvirvelløse dyr kan også blive ændret, fordi de utilsigtet bliver fanget, fx ved at de filtreres ind i nettene eller fanges i trawl, liner og fælder. Nu til dags foreligger der dog sjældent tal for den dødelighed, som fiskeriet forårsager på ikke-målarter.

Undersøgelser, der blev foretaget mellem 1992 og 1995 i Nordsøen, viste for eksempel, at der i denne periode årligt blev dræbt ca. 4 500 marsvin.

Bestemte former for havbund eller typer af flora og fauna på havbunden udgør vigtige steder for udviklingen af æg, larver og yngel af forskellige organismer. Skades sådan havbund, kan det få følger for hele økosystemet. Ligeledes danner bestemte bundlevende organismer samfund, som stabiliserer de lag, de vokser på, og skades disse samfund, kan det medføre, at de underliggende lag udsættes for erosion.

Nogle bundlevende dyr såsom søstjerner og eremitkrebs er forholdsvis lidt følsomme over for de ødelæggelser, som trawl forårsager, og de udnytter de andre organismer, der er blevet beskadiget eller dræbt af fiskeredskaber, der trækkes.

Undersøgelser af virkningerne af bomtrawl i Nordsøen viser, at der er sket ændringer i rigeligheden af hvirvelløse bunddyr og i sammensætningen af bunddyrssamfundene. Arter, som er gået stærkt tilbage, ser ud til at være blevet erstattet af andre; det samlede antal arter i sektoren har således kun ændret sig lidt. De skader, som skraberedskaberne forvolder på havbunden ved høst af kammusling, synes at være alvorligere end dem, der forårsages af bomtrawl.

Beskatningen af en bestemt fiskebestand kan få komplicerede virkninger for dens prædatorer, konkurrenter eller fødearter. Følgerne af denne vekselvirkning mellem en lang række arter kan komme til udtryk på mange måder. Kolonier af havfugle eller havpattedyr kan blive påvirket af fiskeri efter de arter, der danner koloniernes fødegrundlag. Udtømmes de ressourcer, som disse kolonier lever af, kan det gå ud over de pågældende fugles og pattedyrs reproduktion. Endvidere kan en faldende forekomst af en særlig fødeart ændre adfærden hos artens prædatorer og gøre disse til rovfisk for andre arter, hvorved sidstnævntes dødelighed øges.

Fiskeriet kan også betyde et fødetilskud for nogle organismer. Således giver genudsætninger og affald fra erhvervsfiskeriet ådselædende havfugle et fødegrundlag, som ellers ikke ville være til rådighed. Der er også forskellige fiskearter, der kan udnytte genudsætninger og affald. Og tidevandsbestemt indsamling af bløddyr og krebsdyr kan også afdække føde, som ellers ikke er tilgængelig for fugle. Et sådant supplerende fødegrundlag har bidraget til, at den naturlige population af visse havfuglearter er blevet øget.

HENVISNINGER

- a) Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om Det Europæiske Fællesskabs biodiversitetsstrategi. Dokument KOM(96)42 endelig udg. af 4.2.1998.
- b) Akvakultur og miljø i Det Europæiske Fællesskab, Luxembourg, Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, 1995 (ISBN 92-826-9066-0).
- c) Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om handel og miljø. Dokument SEK(96)52 af 23.2.1996.
- d) Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om Det Europæiske Fællesskabs vandpolitik. Dokument KOM(96)59 endelig udg. af 21.2.1996.
- e) Beretning fra Kommissionen til Rådet om genudsætninger i EF-fiskeriet - årsager, virkninger, løsninger. Dok. SEK(92)423 endelig udg. af 12.3.1992.
- f) EU's enekompetence for så vidt angår miljøaspekterne af fiskeriressourcernes beskyttelse - Konference med deltagelse af miljøministrene fra Nordsølandene. Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene. Dokument SEK(95)776 af 17.5.1995.
- g) Rådets forordning (EØF) nr. 3760/92 af 20. december 1992 om en fællesskabsordning for fiskeri og akvakultur (EFT L 389 af 31.12.1992).
- h) Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle. (EFT L 103 af 25.4.1979)
- i) Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EFT L 206 af 22.7.1992).
- j) Barcelona-konventionen, Rådets afgørelse 77/585/EØF af 25. juli 1977 (EFT L 240 af 19.9.1977) og den hertil knyttede protokol om særligt beskyttede områder i Middelhavet, Rådets afgørelse 84/132/EØF af 1. marts 1984 (EFT L 68 af 10.3.1984).
- k) Rådets forordning (EF) nr. 850/98 af 30. marts 1998 om bevarelse af fiskeressourcerne gennem tekniske foranstaltninger til beskyttelse af unge marine organismer (EFT L 125 af 27.4.1998).
- l) Rådets forordning (EF) nr. 1239/98 af 8. juni 1998 om ændring af forordning (EF) nr. 894/97 om fastlæggelse af tekniske foranstaltninger til bevarelse af fiskeressourcerne (EFT L 171 af 17.6.1998).
- m) Rådets forordning (EF) nr. 894/97 af 29. april 1997 om fastlæggelse af tekniske foranstaltninger til bevarelse af fiskeressourcerne (EFT L 132 af 23.5.1997) (konsolideret tekst i Rådets forordning (EØF) nr. 3094/86) og Rådets forordning (EF) nr. 850/98 af 30. marts 1998 om bevarelse af fiskeressourcerne

gennem tekniske foranstaltninger til beskyttelse af unge marine organismer (EFT L 125 af 27.4.1998).

- n) Demonstrationsprogram vedrørende integreret planlægning i kystområder. Informationsdokument fra Europa-Kommissionens tjenestegrene - XI/79/96. Dokumentet indeholder meddelelsen fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om integreret forvaltning i kystområder. Dokument KOM(95)511 endelig udg. af 31.10.1995 og KOM(97)744 endelig udg. af 11.1.1998.
- o) Report on the meeting on the data base for evaluation of biological impact of fisheries (rapport fra mødet om databasen for evaluering af fiskeriets biologiske indvirkning). Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene. Dok. SEK(94)1453 af 7.9.1994.
- p) Meddelelse fra Kommissionen til Rådet om evaluering af fiskeriets biologiske indvirkning. Dokument KOM(95)40 endelig udg. af 5.5.1995.
- q) Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet. Udsigterne for EU's marked for fiskerivarer: ansvar, partnerskab, konkurrenceevne. KOM(97)719 af 16.12.1997.